

Miljömålsprogram

Bjuvs kommun

2013-2014

Antagna av Bjuvs kommunfullmäktige 2013-03-21, § 28

Innehållsförteckning

<i>Inledning</i>	3
Nationella miljökvalitetsmål	3
De 16 nationella miljömålen och dess definitioner.....	3
Regionala miljömål	5
Lokala miljömål för Bjuvs kommun	5
Övergripande KF mål	5
Övergripande miljömål	6
Miljömålsprogrammets plats i visionsstyrningsmodellen.....	6
Andra styrande dokument	6
Uppföljning.....	6
Temaområdenas indelning	6
Rubriker inom temaområdena	7
<i>Rent vatten</i>	8
<i>Bra boende</i>	11
<i>Levande Natur</i>	14
<i>Ren energi</i>	16
<i>Slutna kretslopp</i>	24

Inledning

Nationella miljö kvalitetsmål

I april 1999 antog riksdagen mål för miljö kvaliteten inom 15 områden. 2005 tillkom ytterligare ett målområde.

Miljö kvalitetsmålen beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till. Målen ska nås inom en generation, d v s till 2020.

Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.

Generationsmålet innebär att förutsättningarna för att lösa miljöproblemen ska vara uppfyllda inom en generation och att miljöpolitiken ska inriktas mot att:

- ekosystemen har återhämtat sig, eller är på väg att återhämta sig, och att deras förmåga att långsiktigt generera ekosystemtjänster är säkrad
- den biologiska mångfalden och natur- och kulturmiljön bevaras, främjas och nyttjas hållbart
- människors hälsa utsätts för minimal negativ miljöpåverkan samtidigt som miljöns positiva inverkan på människors hälsa främjas
- kretsloppen är resurseffektiva och så långt som möjligt fria från farliga ämnen
- en god hushållning sker med naturresurserna
- andelen förnybar energi ökar och att energianvändningen är effektiv med minimal påverkan på miljön, och
- konsumtionsmönstren av varor och tjänster orsakar så små miljö- och hälsoproblem som möjligt.

De 16 nationella miljö målen och dess definitioner

Begränsad klimatpåverkan

Halten av växthusgaser i atmosfären ska i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att det globala målet kan uppnås.

Frisk Luft

Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.

Bara naturlig försurning

De försurande effekterna av nedfall och markanvändning ska underskrida gränsen för vad mark och vatten tål. Nedfallet av försurande ämnen ska inte heller öka korrosionshastigheten markförlagda tekniska material, vattenledningssystem, arkeologiska föremål och hållristningar.

Giftfri miljö

Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrunds nivåerna

Säker strålmiljö

Människors hälsa och den biologiska mångfalden ska skyddas mot skadliga effekter av strålning.

Skyddande ozonskikt

Ozonskiktet ska utvecklas så att det långsiktigt ger skydd mot skadlig UV-strålning.

Ingen övergödning

Halterna av gödande ämnen i mark och vatten ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.

Levande sjöar och vattendrag

Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktioner ska bevaras, samtidigt som förutsättningarna för friluftsliv värnas.

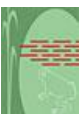
Grundvatten av god kvalitet

Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.

Hav i balans samt levande kust och skärgård. (Ej relevant för Bjuvs kommun)

Västerhavet och Östersjön ska ha en långsiktigt hållbar produktionsförmåga och den biologiska mångfalden ska bevaras. Kust och skärgård ska ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård ska bedrivas så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla område ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.

Myllrande våtmarker

Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.

Levande skogar

Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.

Ett rikt odlingslandskap

Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.

Storslagen fjällmiljö (*Ej relevant för Bjuvs kommun*)

Fjällen ska ha en hög grad av ursprunglighet vad gäller biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Verksamheter i fjällen ska bedrivas med hänsyn till dessa värden och så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.

God bebyggd miljö

Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.

Ett rikt djur och växtliv

Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.

Regionala miljömål

Länsstyrelsen är regional miljömålsansvarig myndighet. I det ingår att samordna det regionala miljömålsarbetet, regionalisera de nationella målen, svara för regional uppföljning och verka för att målen nås i länet.

För miljö kvalitetsmålet *Levande skogar* är dock Skogsstyrelsen ansvarig även regionalt och här finns ett nära samarbete mellan Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen.

De skånska miljömålen, med tillhörande handlingsprogram, fastställdes i november 2003. Som anpassning till förändringar i nationella mål gjorde Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen under 2007 en mindre revidering av de Skånska målen, vilket innebar att några delmål ändrades, ströks eller tillkom. I december 2008 beslutade Länsstyrelsen om skånska delmål under miljö kvalitetsmålet *Ett rikt växt- och djurliv*.

Lokala miljömål för Bjuvs kommun

Miljömålsprogrammet baseras på de nationella och de regionala miljömålen samt på de regionala klimatmålen. I stället för att ta fram två separata dokument för miljömål respektive klimatmål har vi valt att utvidga kapitlet om energi så att programmet även utgör kommunens klimatstrategi.

Vision för Bjuvs kommun

”En attraktiv Söderåskommun med fokus på boende, miljö och näringsliv”.

Övergripande KF mål

I Bjuvs kommun finns fyra övergripande målområden som gäller hela kommunen inom alla verksamheter:

- Boende, omsorg och trygghet
- Näringsliv och utbildning
- Miljö, Hälsa och Natur
- Ekonomi

Övergripande miljömål

För miljön har i detta program formulerats fem övergripande miljömål som berör områdena *vatten, boende, natur, energi samt kretsloppstänkande*:

- Vattnet i Bjuvs kommun ska vara gott, rent och hälsosamt för djur och människor
- Bjuvs kommun ska erbjuda attraktiva bostadsmiljöer, bra kommunikationer, korta avstånd och nära till naturen
- Bjuvs kommun ska ha en levande natur med ett rikt djur och växtliv
- I Bjuvs kommun ska energin huvudsakligen komma från förnyelsebara energikällor och vi ska använda dem på ett miljövänligt och energieffektivt sätt
- I Bjuvs kommun ska vi sträva mot att materialen cirkulerar i slutna resurssnåla och giffria kretslopp

Miljömålsprogrammets plats i visionsstyrningsmodellen

Miljömålsprogrammet antas i kommunfullmäktige och innehåller Bjuvs kommuns ambitioner och inriktningar utifrån en hållbar utveckling. Till detta finns en verksamhetsövergripande handlingsplan som tas fram gemensamt av berörda nämnder/förvaltningar/enheter och kommunala bolag.. Båda dokumenten löper över fyraårsperioder och följer mandatperioderna.

Miljömålen i miljömålsprogrammet är indelade i fem temaområden. Inom varje temaområde beskrivs övergripande miljömål samt konkretiserade mål och prioriteringar. Dessa styr verksamhetsstyrningsprocessen och budgetprocessen. Inför varje årlig budgetprocess tar respektive nämnd/förvaltning/enhet och bolag fram nya förslag på konkreta åtgärder utifrån handlingsplanen och de beslutade miljömålen i miljömålsprogrammet samt redovisar kostnader för att utföra dessa. Utvärdering av tidigare mål görs samtidigt. Mål och åtgärder sammanställs och redovisas årligen till kommunstyrelsen.

Inom varje temaområde finns miljöindikatorer framtagna. Indikatorernas uppgift är att mäta och följa utvecklingen inom målområdet och ger alltså ett mått på om åtgärderna gett önskat resultat.

Andra styrande dokument

Översiktsplan

KF måldokument

Uppföljning

Kommunstyrelsen ansvarar för att miljömålsprogrammet följs upp och utvärderas av respektive nämnd/förvaltning/enhet och bolag.

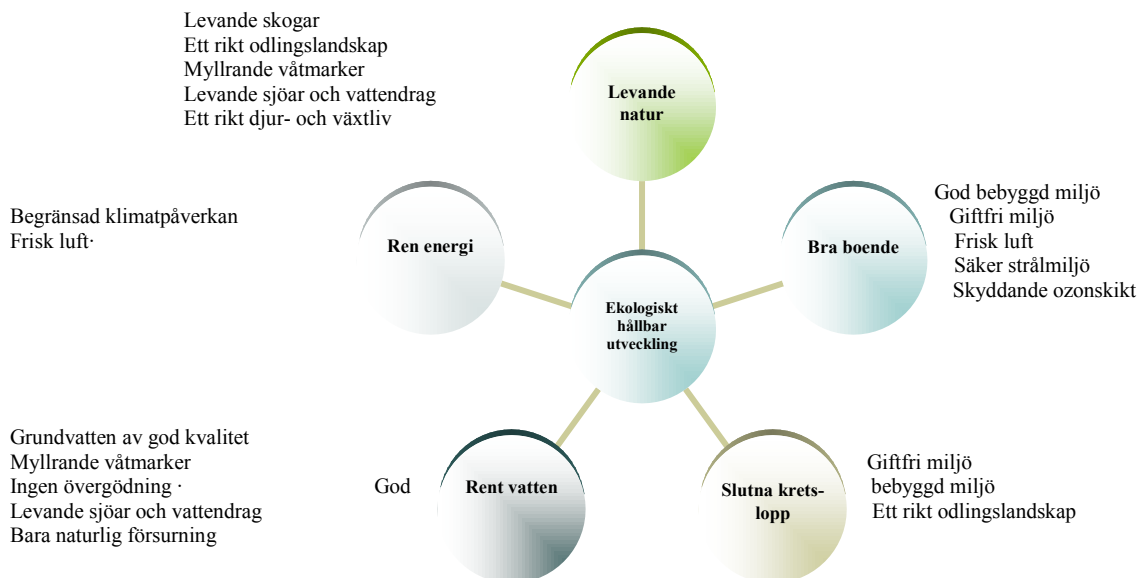
Miljömålsprogrammet ska revideras i sin helhet vid starten av varje mandatperiod. En uppföljning och utvärdering av handlingsplanen ska göras innan en ny tas fram.

I samband med revideringen ska varje förvaltning och bolag ta fram nya mål och åtgärder för fyraårsperioden. De indikatorer som tagits fram inom varje temaområde ska följas upp årligen och redovisas.

Temaområdenas indelning

Miljömålsprogrammet är indelat i fem temaområden (figur 1).

Många gånger går orsak och verkan för de olika nationella miljö kvalitetsmålen in i varandra men i huvudsak passar miljö kvalitetsmålen in i områdena enligt nedan:

Figur 1. Varje tema har en egen övergripande målformulering av visionär karaktär.

Rubriker inom temaområdena

Nationella miljökvalitetsmål

Här anges de nationella miljökvalitetsmål som i huvudsak berör temaområdet. Eftersom effekterna av vissa åtgärder går in i varandra så kan det vara flera av de nationella miljömålen som berörs. För att läsa den nationella formuleringen för respektive miljömål se under rubriken Nationella miljökvalitets mål på sidan 5.

Bakgrund

Här beskrivs bakgrunden till miljömålen. Vilka problem står vi inför nationellt och vilka strategier finns för att lösa problemen på EU eller regeringsnivå.

Nuläget

Här beskrivs situationen i Bjuvs kommun i nuläget. Vilka problem står vi inför på lokal nivå, vad har gjorts och vad görs? Beskrivning av vilka planer och strategier som finns för framtiden.

Övergripande miljömål

Här beskrivs kommunens långsiktiga mål. Varje temaområde har en egen vision som sedan definieras.

Konkretiserade mål och prioriteringar

Här anges konkreta, mätbara målformuleringar för de områden som är särskilt prioriterade i Bjuvs kommun.

Indikatorer

Här anges de indikatorer som skall redovisas vid uppföljningen av miljömålsprogrammet. Indikatorernas uppgift är att följa upp resultatet av miljömålsarbetet, visa om miljöarbetet går i rätt riktning och takt och visa hur miljön mår. Dessa indikatorer ska även utgöra underlag för att kommunfullmäktige, nämnderna och de kommunala bolagen ska kunna fatta beslut om nya mål och åtgärder i det fortsatta miljöarbetet.

Vad kan jag som privatperson bidra med?

Under rubriken finns en ruta med tips på vad du som privatperson kan göra för att hjälpa till att nå kommunens miljömål.

Rent vatten

Nationella miljö kvalitetsmål

Bakgrund

Vatten är källan till allt liv. Ett rent vatten är en förutsättning för att människor och djur ska kunna leva. Våra mänskliga aktiviteter kan och har i hög grad påverkat vårt vatten på olika sätt. Våra sjöar och vattendrag, havet och grundvattnet har påverkats och kommer att påverkas negativt om vi inte ser till att skydda det för framtiden. Användningen av bekämpningsmedel, utsläpp av avloppsvatten och näringsläckage från odlingsmark är bara några av hoten mot vårt vatten och dem som har vatten som sin livsmiljö.

Näringsläckage

Övergödning orsakas, som ordet antyder, av för mycket näring i mark och vatten. Näringen kommer från utsläpp av kväve- och fosforföreningar. De negativa effekterna av det är många.

I hav, sjöar och vattendrag leder övergödningen till en ökad tillväxt av alger (s.k. algbloomning), igenväxning och syrebrist på bottenarna. I markerna leder det till att känsliga växter försvinner och att skogen växer för fort. I vårt dricksvatten kan halterna av kväve- och fosforföreningar stiga till hälsoskadliga nivåer. Främst sker utsläppen från jordbruk och avlopp från industrier och hushåll men även från luftföreningar.

Föroreningar

I vårt samhälle hanteras dagligen många ämnen som är farliga för miljön om de kommer ut i luft, mark eller vatten. Det mesta av dessa ämnen kommer ut genom många små utsläpp, så kallade diffusa utsläpp, ofta genom läckage eller via dagvattnet. Många gifter kommer via spillvattennätet till kommunernas avloppsreningsverk. Där kan de ställa till med stora problem genom att reningsverkets biologiska rening kan påverkas negativt. Det är svårt att rena bort dessa gifter och ha kontroll på vad som släpps ut eftersom det finns så mycket olika giftiga ämnen.

Vattendirektivet

EU:s ramdirektiv för vatten antogs 2000 och är ett samlat direktiv för vattenplanering och vattenvård inom EU. Huvudsyftet är att säkerställa en god vattenstatus i alla EU-länder. Alla typer av vatten omfattas av direktivet, såväl sjöar och vattendrag som grundvatten.

I Sverige har man delat in landet i olika områden efter avrinningsområde. Större delen av Bjuvs kommun tillhör Västerhavet medan en liten del i söder tillhör Södra Östersjön. De olika vattenmyndigheterna har fått i uppdrag att upprätta förvaltningsplaner och åtgärdsplaner för hur man ska uppnå god vattenkvalitet. I åtgärdsplanerna finns åtgärder som riktar sig till olika myndigheter bland annat till kommunerna.

Nuläget

Dricksvatten

I Bjuvs kommun får de flesta invånarna från och med 2011 sitt vatten från sjön Bolmen i Småland via Sydsvatten. Allt kommunalt dricksvatten i kommunen uppfyller livsmedelsverkets krav för dricksvatten. Cirka 400 hushåll i kommunen bor utanför det kommunala dricksvattennätet och får sitt dricksvatten från enskilda vattenbrunnar av varierande kvalitet.

Avlopp

I kommunen finns två kommunala avloppsreningsverk, ett i Bjuv, Ekebro och ett i Ekeby. Ekebro behandlar avloppsvatten från Bjuv, Gunnarstorp, Billesholm och Norra Vram samt en del avloppsvatten från industrin. Reningen omfattar mekanisk, kemisk och biologisk rening.

Ekebro brottas med problem med nitrifikationen i biobäddarna och har därför svårt att klara de myndighetskrav som finns på kvävereducering vintertid. Findus har ett eget reningsverk. Utsläpp till recipient sker till Bjuvsbäcken respektive Vegeå.

Ekeby reningsverk behandlar avloppsvatten från hushållen i Ekeby. Verket har problem med inläckande dagvatten som gör att verket överbelastas vid höga vattennivåer.

Enskilda avlopp med direktutsläpp är också en stor utsläppskälla i Bjuvs kommun. Det finns närmare 400 enskilda avloppsanläggningar i kommunen och mindre än 25 % av dem är godkända enligt dagens lagstiftning. Det är viktigt att fastighetsägare med icke godkända avlopp åtgärdar dem för att vi ska kunna minska övergödningen i kommunen. Söderåsens miljöförbund som har tillsynen över enskilda avlopp arbetar med att kartlägga dessa och att ställa krav på fastighetsägarna att åtgärda icke godkända anläggningar.

Dagvatten

Man har gjort undersökningar på dagvatten i Sverige som visar att dagvattnets sammansättning är relativt homogen. Det är därför inte relevant att ta egna prover i en kommun för att kontrollera dagvattnets innehåll. Dagvattnets innehåll kan påverkas mycket genom hur och var det rinner. Rening av dagvatten via dammar och våtmarker är ett effektivt sätt att skilja av miljöfarliga partiklar.

I Bjuvs kommun finns problem med översvämningar vid höga flöden. Det finns därför ett behov av att fördröja dagvattnets väg till vattendragen till exempel genom att anlägga dammar som fördröjningsmagasin eller att ta hand om vattnet lokalt där det uppstår utan att det belastar vattendragen t.ex. genom att leda det till ett markområde som klarar att absorbera regnvattnet. En annan effektiv åtgärd är att sträva efter att minska arealen hårdgjord yta. Ett annat stort problem i kommunen är dagvatten som läcker in i spillvattennätet och på så sätt överbelastar reningsverken.

Jordbruk

Bjuvs kommun består till stor del av jordbruksbygd vilket medför problem med övergödning. Det är främst användningen av konstgödsel i kombination med dikning och kulvertering av vattendrag som bidrar till att näringsämnen lättare transporteras ut i vattendragen eller går ner i grundvattnet.

Övergödningen leder till ofta till igenväxning men också till algblooming i sjöar och hav. Trots riktade åtgärder, som minskad användning av handelsgödsel och införandet av skydds-zoner i jordbruk, minskar inte övergödningen i Skåne.

Sjöar och vattendrag

Bjuvs kommun avvattnas i huvudsak via Vege å till Skälderviken. En liten del av den södra delen tillhör Rååns avrinningsområde. Inga större sjöar finns i kommunen. De våtmarker som finns består till största delen av kärr och dammar. Några mycket värdefulla vattenmiljöer finns i kommunen varav Maglaby kärr, Hallabäcken och de så kallade Bjuvsbäckarna (de två senare är klassificerade som vattendrag med höga naturvärden enligt länsstyrelsen) är väl värda att nämnas. Även Vegeå och Boserupsbäcken hyser intressanta vattenmiljöer.

Övergripande miljömål

"Vattnet i Bjuvs kommun ska vara gott, rent och hälsosamt för djur och människor".

Med detta menas att vi strävar mot att:

- Dricksvattenförsörjningen i Bjuvs kommun ska vara långsiktigt tryggad från negativ påverkan genom att det ska finnas tillräckliga skyddsområden kring de vattentäkter som används eller kan komma att användas som reserv.
- Det ska inte ske några utsläpp av föroreningar eller näringsämnen som leder till övergödning eller förgiftning av grundvatten eller vattendrag i kommunen. I vattendragen ska det finnas ett rikt djur- och växtliv.
- Det vatten som leds till avloppsledningsnätet eller till ett enskilt avlopp ska vara fritt från föroreningar som inte kan brytas ner innan det hamnar i recipienten.
- Andelen synligt vatten och våtmarksbiotoper i samhällena och på landsbygden ska öka i Bjuvs kommun. Dessa anläggningar ska vara planerade, välskötta och ha ett rent vatten så att det utgör en viktig del i Bjuv som en attraktiv kommun att bo i.

Konkretiserade mål och prioriteringar

- ◆ Utsläppen av näringsämnen från jordbruk, reningsverk och enskilda avlopp skall minska under mandatperioden.
- ◆ Utsläpp av gifter (bekämpningsmedel) ska minska under mandatperioden.
- ◆ Viktiga uttagsområden för framtida vattenförsörjning skall ha identifierats samt tidsplan för skydd av dessa ska ha tagits fram under mandatperioden.
- ◆ Kommunen ska delta i minst ett projekt gällande restaurering av våtmark samt anlägga minst en våtmark för utjämning av dagvatten.

Indikatorer

- Näringshalter i Vegeå
- Antal anlagda våtmarker
- Tungmetaller i slam från reningsverken
- Kväve- och fosforreducering samt BOD på reningsverken
- Antal enskilda avlopp med direktutsläpp, antal godkända anläggningar
- Bräddning av avloppsvatten från reningsverken
- Genomförd kemikaliekampanj
- Vattenskyddsföreskrifter
- Strategi för vatten- och avlopp

Förslag på vad jag som privatperson kan bidra med

- Jag tvättar bilen på godkänd biltvätt
- Jag håller inte kemikalier i avloppet, utan lämnar rester på miljöstation
- Jag använder endast miljömärkta tvätt- disk- och rengöringsmedel och överdoserar inte
- Jag har en godkänd enskild avloppsanläggning och ser till att den fungerar som den ska.
- Jag använder miljömärkta hygienprodukter
- Jag använder vattenbaserade färger, lim och lacker
- Jag använder inte kemiska bekämpningsmedel i trädgården
- Jag har satt sparsilar på alla kranar
- Jag dricker kranvatten istället för vatten på flaska

Bra boende

Nationella miljö kvalitetsmål

Bakgrund

Boendet är en central del i en människas liv. Därför har också boendet en central del i Bjuvs kommuns miljömålsarbete. För att det ska vara attraktivt att bo på en plats är det viktigt att det är lugnt, säkert, vackert, hälsosamt samt att det är nära till naturen och till viktiga samhällsfunktioner.

För att en bostadsort ska vara attraktiv är det av stor betydelse att utomhusmiljön är attraktiv. Det blir den om det finns frisk luft att andas, rent vatten att dricka och att bada i, ren mark att vistas på och att det är fritt från störande buller.

Byggnader och inomhusmiljö

För att ett boende ska vara attraktivt är även inomhusmiljön viktig. Vanliga problem är dålig ventilation som i sin tur kan orsaka fukt och mögel samt problem med radon, temperatur och buller. Det är också viktigt att boendemiljön är säker, att man kan känna sig trygg i sitt boende och där man vistas både med tanke på olycksrisk och på hälsa.

Strålning

Vi utsätts ständigt för olika typer av strålning. Inom miljömålet Säker strålmiljö tas tre olika typer av strålning upp. Det är UV-strålning från solen och solarier, joniserande strålning, där radioaktiv strålning tex. radon ingår, samt elektromagnetisk strålning som alstras där elektricitet används och av till exempel mobiltelefoner. Ett tunnare ozonskikt släpper igenom mer UV-strålning och riskerna med UV-strålningen ökar. Användningen av de gaser som förstör ozonskiktet minskar och kommer att fasas ut.

Luft

Luften vi andas måste vara ren och fri från skadliga föroreningar för att vi ska må bra. Mycket av det som släpps ut från trafik och industrier är hälsovådligt i höga halter. Ämnen som kvävedioxid, svaveldioxid, polycykliska aromatiska kolväten (PAH), flyktiga organiska ämnen (VOC), tungmetaller och marknära ozon finns alla i både bilavgaser och i utsläpp från industrier. Olika små partiklar finns också i luften och kan vara skadliga för vår hälsa.

Nuläget

Referensmätningar:

Alltsedan Tjernobylyolyckan har miljökontoren runt om i Sverige utfört så kallade referensmätningar av radioaktiv bakgrundsstrålning på utvalda platser i kommunerna. I Bjuvs kommun görs mätningar i Bjuv, Norra Vram och i Ekeby. På samtliga platser uppmäts normala värden för bakgrundsstrålning som ligger runt 0,1 $\mu\text{Sv/h}$.

Strålning

Samtliga ovan nämnda strålningstyper förekommer i kommunen. I Bjuvs kommun finns ett antal högspänningsledningar som avger elektromagnetisk strålning. En av dessa grävs ner under 2011 på de sträckor som passerar inom bostadsområden. Dock kan det fortfarande finnas bostäder som ligger inom område med förhöjd strålningshalt.

1990 sänktes riktvärdet för radon i bostäder, skolor och förskolor från 800 till 400 Bq/m^3 . Efter detta granskades 1800 hus i Bjuvs kommun byggda mellan 1929 och 1975 för att lokalisera eventuella radonhus. Man misstänkte då att 42 enbostadshus och 11 flerbostadshus hade förhöjda radonhalter. Vid

noggrann mätning konstaterades att endast 2 hus översteg det då gällande riktvärdet. 2004 sänktes riktvärdet till 200 Bq/m³ och i och med detta kan fler hus ha kommit att hamna över riktvärdet. Någon ny allmän mätning har inte gjorts efter att det nya riktvärdet infördes så några siffror på detta finns inte tillgängliga i dag. Många privata fastighetsägare har dock själva låtit utföra radonmätningar i sina bostäder. Kommunen har mätt radonhalterna i samtliga kommunala byggnader och samtliga ligger under gränsvärdet.

Ozonskiktet

Ozonskiktet har till viss del reparerat sig sedan de lägsta ozonnivåerna i början på 2000-talet. Användningen av ozonförstörande gaser minskar kontinuerligt i kommunen. År 2009 fanns trots detta fortfarande 10 anläggningar med sammanlagt 142 kg gas installerad. Gasen finns installerad i kylanläggningar som kylar och frysar samt värmepumpar och luftkonditionering.

Buller

I kommunen är det främst järnvägsbuller som kan orsaka bullerolägenheter för invånarna. Järnvägar finns i såväl Bjuv, Billesholm, Norra Vram och Gunnarstorp. Även industribuller kan orsaka bullerstörning. Främst alstras bullret från fläktar, transporter och materialhantering vid industrier som ligger nära bostadsområden. Störningen från vägtrafik bedöms vara av mindre omfattning då större genomfartsleder saknas i kommunen. Dock kan boende vid de mest trafikerade gatorna i tätorterna uppleva trafikbuller som störande.

Luft

Samtliga Skånes kommuner är medlemmar i Skånes Luftvårdsförbund. Detta förbund har bland annat till uppgift att kartlägga luftmiljön i Skåne. Skånes Luftvårdsförbund arbetar bland annat med att bygga upp en utsläppsdatabas för regionen samt att beräkna hur luftföroreningar fördelar och sprider sig inom respektive kommun. Skånes Luftvårdsförbund är också med i samarbetet Luften i Skåne där man kontinuerligt mäter luftkvaliteten vid fem punkter i Skåne. Närmaste mät punkt är Vavihill på Söderåsen. Luftkvaliteten i Bjuv är i regel ganska god utom för partiklar (PM10) där kommunen befinner sig över det värde där man enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om kontroll av luftkvalitet (NFS 2010:8) ska göra kontinuerliga mätningar för att säkerställa att miljö kvalitetsnormerna inte överskrids.

Utomhusmiljö

Idag har många kommuninvånare, enligt en undersökning som gjorts, uppfattningen att de har långt till naturen. I Bjuvs kommun finns dock en hel del grönområden och annan tätortsnära natur så varför invånarnas uppfattar att det är långt till naturen är svårt att svara på. Kanske är det så att man inte upplever den typ av grönområden som finns som natur. För att ändra på detta är det viktigt att de tätortsnära grön- och naturområdena upplevs som tillgängliga och attraktiva att vistas i. Det är också viktigt att grönområden samt gång- och cykelvägar känns säkra. Omledning av tung trafik och trafik med farligt gods samt en minskning av biltrafiken i centrum är också önskvärt för att öka säkerheten och få en bättre tätortsmiljö.

Kollektivtrafik

Från Bjuvs tätort finns det goda möjligheter att åka kollektivt. Du har två alternativ, tåg och buss. Från övriga tätorter i kommunen finns det möjlighet att åka buss. Dock finns järnväg till flera orter i kommunen men som numera inte trafikerar med persontrafik. För att öka tillgängligheten till kollektivtrafik för kommuninvånarna bör kommunen föra diskussion med Skånetrafiken om att undersöka möjligheten att öppna upp för persontrafik igen.

Övergripande miljömål

”Bjuvs kommun ska erbjuda attraktiva bostadsmiljöer, bra kommunikationer, korta avstånd och nära till naturen.”

Med detta menas att vi strävar mot att:

- I Bjuvs kommun ska du ha nära till allt. Till bostäder, skolor, affärer, vårdcentral, idrottsanläggningar, kommunikationer och inte minst till naturen.
- Luften ska vara ren och klar och hälsosam att andas. Inga skadliga ämnen i luften som kan skada växter, djur, människor eller byggnader ska finnas.
- Buller ska inte vara något problem i Bjuvs kommun. Det ska finnas tysta områden dit man kan söka sig för att få lugn och ro.
- Den strålning som invånarna i kommunen utsätts för ska minimeras genom försiktighet vid planering och placering av bostäder, mobilmaster, kraftledningar och andra strålningskällor.
- I Bjuvs kommun ska avstånden vara korta och gång- och cykeltrafik prioriteras. Om avstånden ändå blir för långa ska det enkelt och snabbt gå att ta sig dit med kollektivtrafiken.

Konkretiserade mål och prioriteringar:

- ◆ Fysisk planering och samhällsbyggande grundas på strategin att ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur skall anpassas så att tillgängligheten ökar och transportbehovet minskar.
- ◆ Eventuella bullerfria områden i kommunen skall bevaras.
- ◆ Antalet människor som utsätts för bullerstörningar överstigande beslutade riktvärden för buller i bostäder skall minska under mandatperioden.
- ◆ Halterna av partiklar (PM10) i luft ska minska under mandatperioden.
- ◆ Samtliga kommunägda anläggningar ska vara fria från ozonförstörande gaser av typ HCFC senast 2014.

Indikatorer

- Halterna bensen, VOC, kvävedioxid, marknära ozon, svaveldioxid, partiklar samt PAH i luft
- Antal bostäder med radonhalter över gränsvärdet
- Antal bostäder inom områden med förhöjda elektromagnetiska fält
- Antal anmälda klagomål på buller i bostäder
- Antal invånare som upplever att de känner sig säkra
- Antal meter anlagda gång- och cykelvägar
- Andel tung trafik genom centrum

Förslag på vad jag som privatperson kan bidra med

- Jag går eller cyklar sträckor kortare än 5 km och åker kollektivt när jag kan
- Jag har mätt radonhalten i mitt hus och sanerat om det behövdes
- Jag eldar med torr ved i min panna/kamin och min vedpanna är miljögodkänd med ackumulatortank
- Jag använder miljömärkta batterier och lämnar in förbrukade batterier i batteriholkar
- Jag källsorterar mina sopor och lämnar in farligt avfall på återvinningsgården
- Jag har sänkt inomhustemperaturen för att minska min energianvändning

Nationella miljö kvalitetsmål

Bakgrund

Att kunna vistas i naturen har stor betydelse för människors hälsa och välbefinnande. Naturen är viktig för rekreation och friluftsliv men också för de tjänster den bistår oss med som att rena vatten och luft, pollinera våra grödor och ge oss föda. Vi har inte rätt att utarma den biologiska mångfalden det vill säga den variation av gener, arter och dess samverkan som finns på jorden och därmed minska kommande generationers möjlighet att leva här.

Planering

Hur man går tillväga vid planeringen av samhället har stor betydelse för kommuninvånarnas närhet till naturen. För att alla invånare ska ha möjlighet att vistas i naturen är det viktigt att naturen finns nära där man bor. Nära bostäder, skolor och arbetsplatser. I en kommun med mycket odlingsmark är det viktigt att man i planeringen lägger in gröna stråk så att man kan ta sig fram till naturen – inte bara se den på avstånd över de vidsträckta åkrarna.

Värdefulla miljöer och hotade arter

Nationellt sett är 9,3 procent av våra djur, växter och svampar så hotade att de löper risk att dö ut. Ytterligare nära 7 procent av våra svenska arter ligger på gränsen att bli hotade. Anledningen till att de blivit hotade är att deras livsmiljöer påverkats av miljöförstörrelse och rationalisering av jordbruk, skogsbruk och fiske. När man arbetar för att skydda arter och miljöer finns det olika skyddsformer att ta till som naturreservat och naturvårdsavtal men man arbetar även med att restaurera och återskapa miljöer exempelvis att anlägga våtmarker i jordbrukslandskapet.

Nuläget

Bjuvs kommun består av orterna Bjuv, med drygt 7300 invånare, Billesholm och Ekeby med ca 3900 respektive ca 3600 samt ett antal mindre orter. Kommunen är relativt tätbefolkad och omgärdas till stor del av högproduktiv jordbruksmark. Det finns gott om parker och grönområden i tätorterna men inte så mycket naturområden. Tätortsnära natur finns främst i Ekeby och Billesholm. I Ekeby finns några begränsade områden främst i norra delen av samhället. I Billesholm finns ett stort tätortsnära skogsområde i sydöst. I Bjuvs tätort finns begränsat med naturområden och då främst längs Vegeå och Boserupsbäcken. Utanför tätorterna finns större naturområden som Söderåsen med sina bokskogar samt Mölledammarna.

1991 gjordes en sammanställning av värdefull natur i Bjuvs kommun i ett dokument med samma namn. Rapporten bygger till största delen på tidigare utförda undersökningar. Här beskrivs kommunens naturförhållanden och naturtyper och vilka hot som finns mot respektive naturtyp. Vidare har man pekat ut 15 områden som bedöms som värdefulla för naturvården. Då denna rapport har 20 år på nacken och dessutom bygger på undersökningar och inventeringar som i de flesta fall är av ännu äldre datum finns det ett behov av att uppdatera och göra ett nytt naturvårdsprogram för kommunen. Detta program bör innehålla ett åtgärdsprogram för aktiva åtgärder inom naturvården. En mindre uppdatering av den gamla naturinventeringen gjordes under tidigt 2000-tal men denna resulterade inte i något nytt naturvårdsprogram.

För Söderåsen finns en särskild fördjupad översiktsplan från 2001 (omtryck 2004), där man lagt stor vikt vid naturvård. I denna plan har man även lagt fram förslag till åtgärder och områden som förslås bli naturreservat. Denna plan är dock mer en översikt över naturmiljöerna på Söderåsen och mer detaljerade områdesbeskrivningar saknas. Över den del av kommunen som ligger på Söderåsen finns även en nyare naturvårdskarta från 2007 som beskriver speciellt värdefulla skogsnaturtyper (Naturvårdskarta 2007. inventering, digitalisering och beskrivning av värdefulla naturtyper på Söderåsen.). Vad gäller den mark som ägs av kommunen saknas en heltäckande kartläggning. En sådan kartläggning bör genomföras där man lägger upp strategier för vilken typ av grönområden man vill ha och hur de ska skötas.

Övergripande miljömål

”I Bjuvs kommun ska det finnas en levande natur med ett rikt djur och växtliv.”

Med detta menas att:

- Alla kommuninvånare ska ha möjlighet att komma ut i naturen då grönområden finns i närheten av bostäder, skolor och arbetsplatser.
- Tätbebyggelsen i kommunen ska planeras så att ett rikt djur- och växtliv gynnas. Gröna korridorer sparas mellan olika grönområden så att djur och växter kan förflytta sig.
- Hotade arter och miljöer ska få ett lämpligt skydd som möjliggör både bevarande och utveckling av den biologiska mångfalden.
- Bjuvs kommun ska arbeta aktivt för att införa skydd av värdefull natur i synnerhet av den tätortsnära naturen.
- Befintliga tätortsnära naturområden ska bevaras och utvecklas till attraktiva naturområden för kommuninvånarna.
- Vid planläggning av tätorter och nya områden ska hänsyn tas till naturmiljön så att kommunens tätorter upplevs som grönskande.

Konkretiserade mål och prioriteringar

- ◆ Ett kunskapsunderlag för att kunna bevara värdefull natur ska tas fram under mandatperioden.
- ◆ Kommunen ska genomföra naturvårdsåtgärder för minst ett område under mandatperioden.
- ◆ En större andel kommuninvånare ska uppleva att de har nära till naturen

Indikatorer

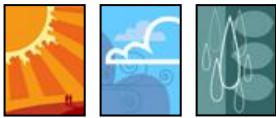
- Kunskapsunderlag för värdefull natur i Bjuvs kommun
- Antal invånare som upplever att de har nära till naturen
- Utförda naturvårdsåtgärder

Förslag på vad jag som privatperson kan bidra med

- Jag använder aldrig engångsservis och undviker andra engångsmaterial där det är möjligt
- Jag anpassar mina inköp efter säsong

Ren energi

Nationella miljö kvalitetsmål

Bakgrund

Växthusgaser som vattenånga och koldioxid finns naturligt i jordens atmosfär. Gaserna hindrar inte solljuset från att nå ner till jordytan och där värma upp den, men de fångar effektivt upp utgående värmestrålning och reflekterar värme tillbaka mot jorden. På detta sätt håller växthusgaserna kvar värmen kring jorden.

De viktigaste växthusgaserna är vattenånga och koldioxid. Andra växthusgaser är metan, dikväveoxid (lustgas) och fluorerade gaser (bl.a. så kallade freoner). För att kunna jämföra gaser räknar man om bidraget från varje enskild gas till den mängd koldioxid, så kallade "koldioxidekvivalenter", som har samma inverkan på klimatet. Förbränningen av fossila bränslen (kol, olja och naturgas) ger upphov till koldioxid som står för 80 procent av växthusgaserna. Källorna till de andra växthusgaserna är främst jordbruk (metan och lustgas), avfallsdeponier (metan) och förbränning (lustgas) medan de fluorerade gaserna i huvudsak kommer från kyl- och frystrustning, högspänningsbrytare och aluminiumproduktion.

Trots att det sker stora förändringar inom energisektorn produceras fortfarande en stor del av vår energi genom förbränning av fossila bränslen. Framförallt inom transportsektorn är det fortfarande nästan uteslutande fossila bränslen som används. (drygt 5 % år 2009) Användningen av fossila bränslen leder till utsläpp av koldioxid som påverkar den globala växthuseffekten. Dessutom bildas mindre hälsosamma ämnen som kväve- och svaveldioxid, flyktiga organiska ämnen, tungmetaller och olika partiklar som förorenar luften.

Skillnaden mellan fossila bränslen och biobränslen är att biobränslen under tiden de växt upp bundit samma mängd koldioxid som avges vid förbränning och därför blir koldioxidutsläppet lika med noll. Ett fossilt bränsle har lagrats under jorden i tusentals år och när vi nu tar upp dem och eldar upp dem frigörs koldioxid som tagit tusentals år att binda på bara några tiotals år. Fossila bränslen är dessutom en ändlig resurs.

I Sverige har växthusgasutsläppen minskat gradvis inom bostads- och servicesektorn sedan 1990. Orsaken är övergången från uppvärmning med olja till fjärrvärme, värmepumpar och biobränslen. Även utsläppen från jordbruk och avfallsdeponier är på neråtgående. Inom jordbruket beror nedgången på minskat antal djur, inom avfallssektorn på uppsamling av gas ur deponierna och på att deponeringsförbud och deponiskatt har drivit fram en minskning av mängden deponerat material. Nedgångarna uppvägs dock till en del av en fortlöpande ökning av vägtrafikens utsläpp. Framför allt tilltar de tunga godstransporterna i omfattning. Även utsläppen från vissa industribranscher ökar.

Klimatförändringen kan innebära en rad konsekvenser för Sveriges del. Effekter som diskuteras är ökad nederbörd och varmare klimat.

Samtidigt behöver vi energi för att vårt samhälle ska fungera. Genom att istället använda förnyelsebara energikällor kan vi minska utsläppen av koldioxid samtidigt som vi kan använda energikällor som är oändliga.

För att vårt moderna samhälle ska fungera krävs energi i form av elektricitet, värme och bränslen. I Sverige används energi framför allt inom tre områden:

- **Industrin** - för att tillverka material och produkter. Industrin använder i stort sett samma mängd energi idag som år 1970, trots att produktionen har ökat avsevärt.
- **Byggnader** - för att värma upp bostäder och kontor samt elektricitet för datorer, kylskåp, belysning och andra apparater. Energianvändningen här har minskat trots att den sammanlagda uppvärmda lokalytan är större och befolkningen har ökat.
- **Transporter** - för att förflytta människor och gods med bil, lastbil, järnväg, flyg och båt. Transportsektorns totala användning, om man räknar bort utrikes sjöfart, har ökat med cirka 87 % sedan år 1970.

Nuläget

Geografi och befolkningsstatistik

År 2010 hade Bjuvs kommun en befolkning på 14841 invånare. De största orterna är Bjuv med drygt 7300 invånare samt Billesholm och Ekeby med ca 3900 respektive ca 3600 invånare. År 2009 pendlade 2261 personer till Bjuvs kommun, 3543 pendlade ut ur kommunen och 2635 bodde och arbetade i kommunen. I kommunen finns 4651 småhus och 1650 lägenheter. Det kommunala bostadsbolaget Bjuvsbostäder har 1042 lägenheter.

Utsläpp av växthusgaser

I Sverige släpper vi i snitt ut ca 6,5 ton växthusgaser per person och år. Skillnaderna mellan U- och I-länderna i världen är stora men genomsnittet ligger på ca 6 ton/person. Den dominerande växthusgasen är koldioxid som står för ca 80 % av växthusgasutsläppen eller ca 5 ton/ person och år.

I Bjuvs kommun släpptes ut ca 5,9 ton växthusgaser per person år 2009. För koldioxid var motsvarande värde 4,8 ton. Detta innebär att Bjuvs kommun släpper ut mindre växthusgaser än genomsnittet i Sverige. Sedan 1990 har utsläppen i kommunen reducerats med ca 46,5 %! Klimatmålet för Skåne är en 30 %-ig minskning så detta har redan med råge uppnåtts i Bjuvs kommun. För koldioxid är minskningen till och med ännu större. Hela 51,4 % lägre än 1990.

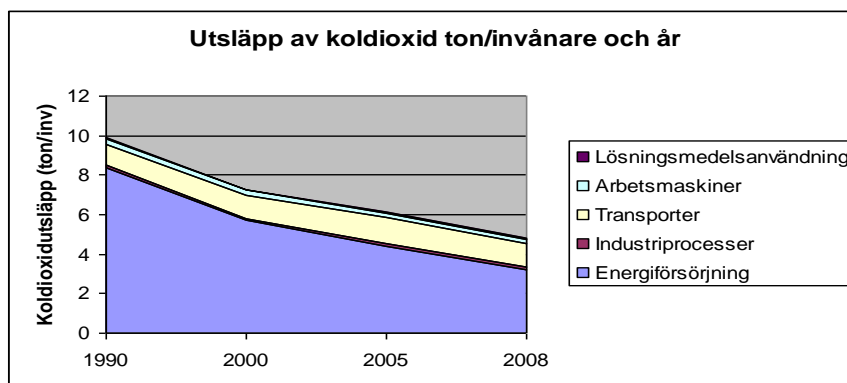

Diagram 1: Utsläpp av koldioxid per invånare inom olika sektorer i Bjuvs kommun 1990-2008. Källa: RUS

Energianvändning

I Bjuvs kommun används något mer energi än riksgenomsnittet. Förbrukningen i Bjuvs kommun uppgick till 49 433 kWh/invånare 2008 medan riksgenomsnittet var 43 022 kWh/inv. Energiförbrukningen varierar från år till år beroende på en rad olika faktorer. Dels inverkar väder och temperatur på hur mycket energi som går åt till uppvärmning. Dels varierar energianvändningen inom industrin med hur hög produktionen är under året. Det är därför svårt att dra några generella slutsatser huruvida den totala energianvändningen ökar eller minskar bara genom att titta på ett enskilt år. I de regionala klimatmålen räknar man därför på ett genomsnitt för åren 2001-2005. I Bjuvs kommun låg detta genomsnitt på 54 558 kWh/invånare. I den totala energianvändningen ingår all förbrukad energi även den som utvinns ur bränslen vid transporter.

Den totala energianvändningen samt hushållens och industrins användning har minskat stadigt sedan 1990. Transportsektorn, övriga tjänster och jordbruk ökar sakta medan offentlig verksamhet ligger stilla. Diagrammet nedan visar hur energianvändningen i Bjuvs kommun har förändrats mellan åren 1990 och 2008.

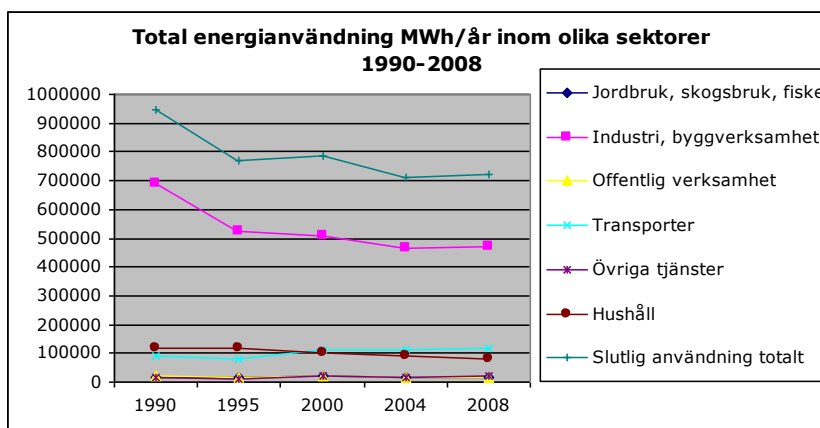

Diagram 2: Energianvändningen i Bjuvs kommun uppdelat på olika sektorer.
Källa: SCB energibalanser.

Vilka bränslen används då för att utvinna energi i Bjuvs kommun? I nedanstående diagram kan man se vilka bränslen som har använts men också hur förbrukningen av de olika bränslena har förändrats under årens lopp.

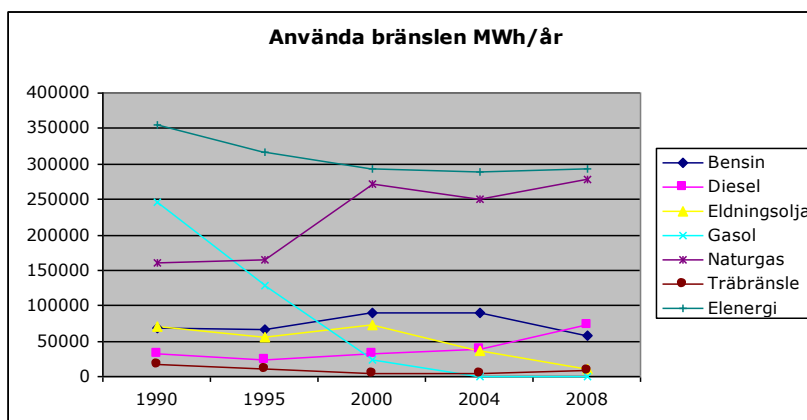

Diagram 3: Använda bränslen för energiframställning i Bjuvs kommun.
Källa: SCB energibalanser.

Av diagrammet framgår att de dominerande bränsleslagen fortfarande är av fossilt ursprung. Trots att växthusgasutsläppen reducerats avsevärt sedan 1990 finns det fortfarande mycket som kan förbättras.

Energianvändning i bostäder

I Bjuvs kommun finns 4651 småhus (2009). Uppvärmningen i dessa ser ut som i tabellen nedan.

Uppvärmning i småhus 2009	Antal småhus	Procent
Vedpanna	110	2,4
Pelletspanna	181	3,9
Oljepanna	343	7,4
Värmepumpar berg/jord	226	4,9
Fjärrvärme	33	0,7
El (luftvärmepump, braskamin etc.)	3758	80,7
Totalt	4651	100
<i>Braskaminer/kakelugnar etc</i>	<i>1363</i>	<i>23,3</i>

Det dominerande uppvärmningssättet för småhus är värmekällor baserade på elenergi. Ytterst få är anslutna till det lokala fjärrvärmenätet. För de som byter värmekälla från olja är det vanligast att man övergår till antingen värmepump eller pellets.

Energianvändning inom industrin

Som man kunde utläsa av diagram 2 ovan är det industrisektorn som använder mest energi i kommunen. Mycket av energin används av några av de större industrierna som Findus, Saint Gobain Isover och Höganäs Bjuf AB. Industrierna använder i dagsläget nästan uteslutande el och naturgas. I diagrammet nedan anges en kategori bestående av naturgas och övrigt. Övrigt är i detta fall nationellt mindre vanliga bränslen som inte specificerats i SCB's statistik. De enskilda siffrorna för dessa två kategorier är sekretessbelagda av SCB varför de måste redovisas tillsammans.

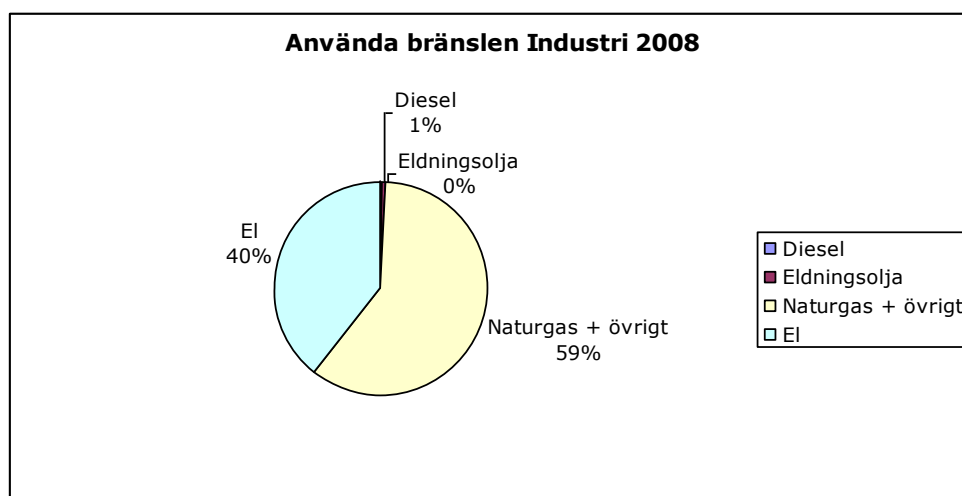

Diagram 6. Använda bränslen inom industrin 2008.
Källa: SCB energibalanser

Lokal energiproduktion

Biogas

Under 2006 byggdes en biogasanläggning upp i Wrams Gunnarstorp. Anläggningen omvandlar grönsaksavfall från Findus, svingödsel från Wrams Gunnarstorps gods samt slakteriavfall till miljövänlig biogas. Restprodukten rötas och sprids sedan på åkrarna. Gasen som utvinns går tillbaka till Findus där den används för energiutvinning. Biogasen har kunnat ersätta delar av användningen av fossila bränslen inom Findus verksamhet. Långt framskridna planer på en utbyggnad av biogasanläggningen till en hel biopark finns och fler företag är intresserade av att ansluta sig.

Fjärrvärme

I Bjuvs kommun finns ett fjärrvärmenät som ägs av Neova AB. I Bjuvs tätort producerar fjärrvärmebolaget fjärrvärme ur spillvärme från Höganäs Bjuv AB samt från naturgas. I Bjuvs tätort finns ett antal kommunala byggnader i form av skolor, förskolor, äldreboende samt kommunhuset inkopplade på fjärrvärmenätet. Utöver dessa värms bland annat Findus, flera servicebyggnader samt villor och Bjuvsbostäders lägenheter med fjärrvärme. Under 2010 producerades 33 130 MWh i fjärrvärmeverket i Bjuv. I Billesholm finns en pelletspanna som genererar fjärrvärme till fjärrvärmenätet i Billesholm. I Billesholm är det mestadels Bjuvsbostäders lägenheter samt några villor som är anslutna till fjärrvärmenätet. Under 2010 producerades 3860 MWh.

Det finns stora mängder outnyttjad spillvärme som en restprodukt från bland annat Findus och Isover som skulle kunna utnyttjas i fjärrvärmenätet. Denna värme kyls nu istället bort. Dock krävs en utbyggnad av fjärrvärmenätet för att detta skulle kunna bli praktiskt möjligt.

Vindkraft

I Bjuvs kommuns översiktsplan från 2009 framgår att man i kommunens vindkraftspolicy från 2002 konstaterar att kommunen på grund av sin öppenhet kan vara mycket lämplig för vindkraft. På grund av kommunens ringa yta bedömer man dock att vindkraft skulle komma att påverka kommunens vistelseområden negativt. Kommunens uppfattning är därför att vindkraft inte är förenlig med den prioriterade inriktningen som fastlagts för kommunens utveckling beträffande den framtida markanvändningen. Undantag för mindre ”gårdsverk” kan dock göras. I dag har kommunerna möjlighet att lägga in veto vid anmälningar och ansökningar om att uppföra vindkraftverk.

Transporter

Transportbehovet i vårt samhälle ökar för varje år.

Transportsektorn står för 32 % av de totala växthusgasutsläppen i Sverige. Trots detta använder man bara knappt 23 % av den totala förbrukade energin. Anledningen till detta är ju som nämndes ovan att endast 5 % av bränslet är förnyelsebart. Det är därför oerhört viktigt att man satsar på att ta fram alternativa bränslen inom transportsektorn.

I Bjuvs kommun används 16,1 % av den totala energin till transporter medan 20 % av utsläppen av växthusgaser kommer från transporter (2008).

I kommunen fanns det vid årsskiftet (2009/2010) 7625 personbilar. Av dessa drevs endast 1,9 % av alternativa bränslen eller var el- eller hybrid bilar, (miljöbilar 2,6 %). Motsvarande siffra för riket är 4,9 % (miljöbilar 6,1 %) och för Skåne 3,9 % (miljöbilar 5 %)

När det gäller nybilsförsäljningen ser det något annorlunda ut. Då är andelen miljöbilar av nyregistrerade bilar i Bjuvs kommun 23,6 %, i Skåne 26,6 och i hela riket 32,4 % för år 2009 men även här är andelen i kommunen lägre än rikssnittet och snittet för Skåne.

Sedan 1970 har persontransporterna i Sverige ökat med ca 70 procent. Om dagens utvecklingstrend står sig väntas de öka med ytterligare 20 procent fram till 2020. Godstransporterna förväntas öka mer än övriga trafikslag. Av de totala koldioxidutsläppen i Sverige kommer cirka 30 procent från vägtransportsektorn – från lastbilar, bussar, arbetsmaskiner, bilar och motorcyklar. Samtidigt som transporterna ökar har effektivare motorer gett en minskning av bränsleförbrukningen. Detta räcker dock inte för att kompensera trafikökningen utan utsläppen ökar fortfarande konstant.

Bjuvs kommun som organisation

Energianvändning

År 2006 inleddes ett energisparprojekt i Bjuvs kommun. Totalt investerades 15 miljoner kronor i olika energibesparingsåtgärder i ett antal av kommunens fastigheter. Huvudmålet var att sänka energiförbrukningen och minska utsläppen. Redan under 2007 gjordes en energibesparing på 37 % för uppvärmning och el i fastigheterna. Under hösten och vintern 2008/2009 gjordes ytterligare energieffektiviseringsåtgärder på återstående fastigheter och i genomsnitt har en årlig energibesparing på ca 32 % gjorts sedan starten. Totalt har en besparing på över 6 miljoner kronor gjorts hittills.

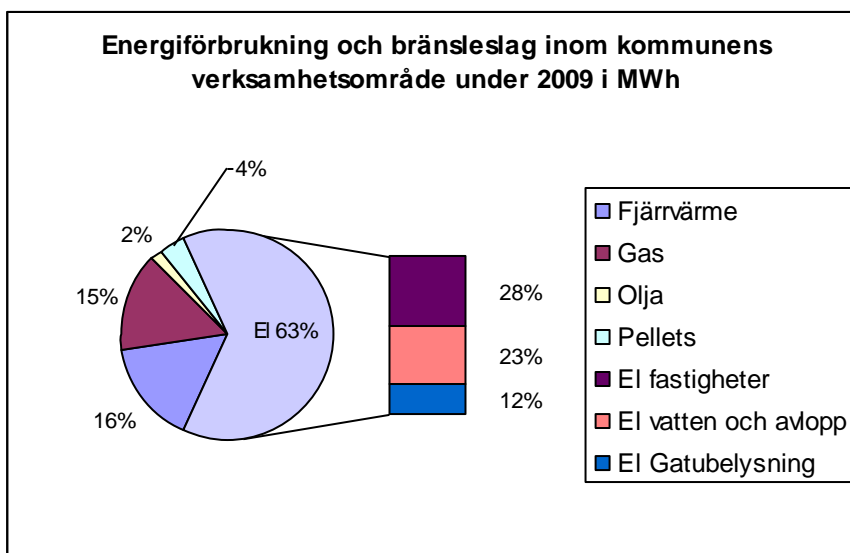

Diagram 8: Energiförbrukning av olika bränsleslag inom kommunens verksamheter 2009 i MWh.

Som ett led i energibesparingsprojektet energideklarerades samtliga fastigheter. Energideklarationerna har sedan legat till grund för vilka besparingsåtgärder som utfördes i de olika fastigheterna. Ett intressant projekt som är värt att nämnas är installationen av gruvvärme på Varagården, där man utnyttjar de vattenfyllda gruvgångarna för att värma upp fastigheten. På friluftsbadet finns en annan miljövänlig värmekälla i form av solvärme. Flera byggnader bland annat kommunhuset är inkopplade på fjärrvärmenätet.

Utsläpp av växthusgaser

Hur mycket växthusgaser kommunen som organisation ger upphov till finns det i dagsläget inga uppgifter på. För att ta reda på detta behöver en inventering av utsläppen göras. Vid en sådan inventering kartläggs energianvändningen, elförbrukningen och de transporter som görs inom verksamheterna.

Upphandling

Bjuvs kommun tillämpar Miljöstyrningsrådets rekommendationer, föreskrifter och gränsvärden vid upphandling. Detta innebär att kommunen skall välja de produkter som ur arbetsmiljö- och omgivningssynpunkt är de mest fördelaktiga. De upphandlade produkterna skall under sin omloppstid ge upphov till så få miljöskador som möjligt när man beaktar hela processen i tillverkning, konsumtion och slutlig destruktion.

Energi- och klimatrådgivning

Kommunen erbjuder energi- och klimatrådgivning till invånare, föreningar samt små och medelstora företag i kommunen.

Transporter

Bjuvs kommun har ca 50 tjänstebilar (personbilar) varav ca 20 % drivs med etanol. Ett fåtal dieseldrivna bilar finns också. Övriga drivs med bensen. Vid nästa upphandling av fordon kommer kommunen, enligt de planer som finns, att köpa in ett antal elbilar.

Det finns tillgång till tjänstecyklar för bland annat personal inom barn- och utbildning och vård- och omsorg. Statistik över den miljöpåverkan de transporter som sker inom kommunens verksamhet genererar finns inte framtagen ännu men kan lämpligen ingå i en inventering av kommunens miljöpåverkan.

Övergripande miljömål:

”I Bjuvs kommun kommer energin från förnyelsebara energikällor och vi använder dem på ett miljövänligt och energieffektivt sätt.”

Med detta menas att:

- I Bjuvs kommun ska endast förnyelsebara och långsiktigt hållbara energikällor användas. I tätorterna ska det finnas ett väl utvecklat fjärrvärmenät baserat på biobränsle/spillvärme. Utanför tätorterna ska lokala lösningar baserade på förnyelsebara källor och effektiv teknik användas.
- Bjuvs kommun ska vara ett föredöme inom energiområdet genom att man väljer de mest fördelaktiga lösningarna inom uppvärmning, el och transporter.
- I Bjuvs kommun ska användningen av el och värme vara effektiv och energianvändningen vara låg.
- Transporterna inom kommunen ska baseras på förnyelsebara bränslen. Alla kommunala fordon ska drivas antingen av el, miljövänlig biogas producerad av de egna soporna eller av andra förnyelsebara bränslen.
- Trafikplaneringen ska ske så att gång- cykel- och kollektivtrafik är lättillgängliga och prioriterade framför biltrafik. Godstransporter till och från kommunen ska kunna ske på ett långsiktigt hållbart sätt.
- Transporterna inom kommunen ska minskas genom invånarnas tillgänglighet till servicebehov.
- Utsläppen av koldioxid och andra växthusgaser samt av luftföroreningar ska vara låga till följd av en effektiv och långsiktigt hållbar energiframställning och användning. Luften ska vara ren att andas.

Konkretiserade mål och prioriteringar

Kommunen som geografiskt område:

- Energianvändningen i kommunen ska minska med minst 15 % per invånare till år 2020 jämfört med genomsnittet för åren 2001-2005.
- Utsläppen av växthusgaser i kommunen ska minska med 60 % till år 2020 jämfört med 1990.
- Utsläppen av växthusgaser från transporter ska år 2014 vara minst 10 % lägre än år 2010.
- Produktionen av förnybar el och eller värme inom Bjuvs kommun ska öka med minst 10 % till år 2014 jämfört med 2010.

Kommunen som organisation:

- ◆ Energianvändningen inom kommunen som organisation ska minska med minst 5 % mellan 2010 och 2014.
- ◆ Utsläppen av växthusgaser inom kommunen som organisation ska minska med minst 10 % mellan 2010 och 2014.
- ◆ Andelen av kommunen inköpt förnybar energi ska öka med minst 10 % till år 2014 jämfört med 2010.
- ◆ Andelen tjänstebilar som drivs med förnyelsebara bränslen skall uppgå till minst 40 % år 2014.
- ◆ Riskerna med klimatförändringar skall identifieras och kartläggas till 2014.

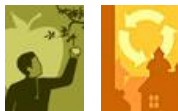
Indikatorer

- Utsläpp av växthusgaser i Bjuvs kommun (RUS)
- Utsläpp av växthusgaser inom kommunen som organisation.
- Energiförbrukningen per invånare i Bjuvs kommun. (SCB)
- Energiförbrukningen inom Bjuvs kommuns verksamheter
- Utsläpp av växthusgaser från transportsektorn (RUS)
- Produktionen av förnybar el/värme inom Bjuvs kommun (SCB)
- Andel av kommunen inköpt förnybar energi.
- Andel bilar som drivs med förnybara bränslen inom den kommunala organisationen.
- Utförd kartläggning av klimatförändringar.

Förslag på vad jag som privatperson kan bidra med

- Jag köper bara A-märkta vitvaror när det är dags att byta de gamla.
- Jag städar bakom kylar och frysar och frostar av dem regelbundet för att spara energi
- Mitt hus värms upp med förnyelsebar energi som fjärrvärme, biobränsle, vindkraft eller solvärme.
- Jag köper bara miljömärkt el eller el från förnyelsebara källor
- Jag cyklar eller åker kollektivt när det är möjligt
- Min bil är en miljöbil
- Jag stänger av elektriska apparater så att de inte står i stand-by läge när jag inte använder dem
- Jag kör ecodriving när jag kör bil

Nationella miljö kvalitetsmål

Bakgrund

I vårt samhälle behöver vi råvaror som jorden ger oss för att förädla och framställa olika produkter och material. När vi har använt materialet blir det ett avfall som ofta deponeras. Endast en liten del återförs till jorden eller cirkulerar i ett kretslopp. Detta gör att nytt material hela tiden måste tas in. Många av råvarorna från vår jord är ändliga eller ger upphov till avfall som vi inte vill ha. Kretsloppstänkandet går ut på att återanvända så mycket som bara är möjligt och att sedan återvinna resten för att göra nya produkter. Deponering av avfall är sista utvägen när allt annat uteslutits och ska minimeras så långt det bara går.

Avfall

Den ständigt ökande mängden avfall i vårt samhälle har blivit en allt svårare uppgift att ta hand om. Än värre är att mycket av avfallet innehåller ämnen som är farliga för människor och vår miljö. För att minska mängden avfall som deponeras utan istället ingår i samhällets kretslopp, har EU angivit en femgradig avfallshierarki:

1. I första hand minska mängden avfall och dess farlighet
2. I andra hand ska materialet återanvändas
3. I tredje hand ska materialåtervinning ske
4. I fjärde hand ska materialet användas för energiutvinning
5. I sista hand, om inget annat alternativ återstår, får avfallet deponeras.

För att kunna sluta kretsloppen måste man börja redan i produktionsledet och utesluta ämnen som är miljöfarliga. Konsumenten har ett ansvar att se till så att de produkter man köper kommer till återvinning eller återanvänds när de tjänat ut. Eftersom det inte är möjligt att helt utesluta vissa miljöfarliga produkter är det viktigt att behandlingen av avfallet görs på rätt sätt och att dessa ämnen också kan cirkulera i ett kretslopp.

Nuläget

Avfall

Bjuv ingår i Norra Skånes Renhållnings AB (NSR) som sköter renhållning och avfallshanteringen i kommunen. En ny renhållningsordning gäller från och med 2011-01-01 och inriktningsmålen för denna följer EU:s avfallshierarki.

Sortering och insamling av avfall görs i nio olika fraktioner:

Ofärgat glas, färgat glas, tidningar, pappersförpackningar, metallförpackningar, matavfall, hårdplastförpackningar, mjukplast samt restavfall. Samtliga fraktioner utom matavfall och restavfall går till återvinning enligt producentansvaret. Matavfallet blir biogas och restavfallet förbränns efter behandling. Bjuvs kommuns invånare är mycket duktiga på att sortera och mängden restavfall per person är, enligt uppgift från NSR, lägst i Sverige med ca 100 kg per år.

De flesta verksamheterna på kommunen källsorterar sitt avfall. På vissa typer av verksamheter har det dock varit svårt att hitta en väl fungerande modell varför man behöver se över olika alternativ framöver.

Slam

Det slam som uppstår vid kommunens reningsverk kan användas som gödsel på åkermark vilket är det bästa alternativet men som även ställer högst krav på innehållet i sammet. Bara slam som klarar uppsatta

gränsvärden för bland annat tungmetaller får användas för detta ändamål. De övriga alternativen är att slammet används som jordförbättringsmedel eller att det deponeras. Det sistnämnda ska ju helst undvikas helt. Det slam som uppkommer vid reningsverken i Bjuvs kommun skickas till NSR's anläggning i Helsingborg där det behandlas. Under 2010 spreds 18,5 % på åkermark resterande användes som jordförbättring. Inget slam deponerades.

Kemikalieanvändning

År 2008 antogs en Policy för kemisk bekämpning i Bjuvs kommun. Enligt denna policy ska inga kemiska bekämpningsmedel användas inom någon kommunal verksamhet. Man använder istället mekaniska alternativ för att bekämpa ogräs. Även inom tillsynsverksamheten följs denna policy och man är mycket restriktiv när det gäller tillstånd för spridning av bekämpningsmedel. Även inom andra verksamheter där kemikalier används är det viktigt att man använder de miljömässigt bästa alternativen och att man förhindrar kemikalier kommer ut i naturen eller i avloppet.

Naturgrus

I det regionala miljömålet för God bebyggd miljö anges att uttaget av naturgrus ska begränsas. I Bjuvs kommun används naturgrus endast där ersättningsmaterial saknas. Sand till barnens sandlådor är ett sådant exempel. I övrigt används bergkross, både till vintergrusning och som utfyllnadsmaterial och man återvinner materialet där det är möjligt.

Ekologisk mat

För att minska användningen av växtgifter och konstgödsel finns ett regionalt mål att den ekologiskt odlade arealen i Skåne samt försäljningen av ekologiska livsmedel ska öka. Inom den offentliga sektorn anger man som mål att 25 % av konsumtionen ska vara ekologiskt 2010. I Bjuvs kommun är denna siffra 8 % inom skolans verksamhet och utgörs av servering av ekologisk mjölk. Under 2011 kommer ett kostpolitiskt program att tas fram som innehåller riktlinjer för hur kommunen ska nå en hållbar livsmedelshantering bland annat vad gäller ekologisk mat men också för att använda mer klimatsmarta råvaror.

Upphandling

Inom all kommunal upphandling används Miljöstyrningsrådets rekommendationer (se även under kapitlet Ren energi) och detta gäller även inom upphandling inom livsmedel. Enligt "Lag om offentlig upphandling" (LOU SFS 2007:1091, 2010:571) samt "Lag om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster" (LUF, SFS 2007:1092) i respektive lags 6 kap 7 §, finns dock begränsningar om vilka krav man som kommun kan ställa vid upphandlingen. Bland annat kan krav på närodlad mat inte ställas men det finns ett aktivt arbete inom Sveriges kommuner för att få till ändringar i lagstiftningen som tillåter denna typ av kravsificeringar.

Övergripande miljömål

"I Bjuvs kommun ska materialen cirkulera i slutna resurssnåla och giftfria kretslopp."

Med detta menas att:

- Kretsloppen ska vara slutna och endast miljöfarliga och giftiga ämnen och produkter tas ur kretsloppen som avfall.
- Allt jordbruk i Bjuvs kommun ska så långt det är möjligt ske utan användning av skadliga bekämpningsmedel.
- Det ska vara lätt för kommuninvånarna att handla ekologiska, närproducerade och miljövänliga produkter som inte transporterats långväga.

- Allt organiskt hushållsavfall som uppkommer i kommunen ska komposteras eller rötas till biogas och resterna användas som biogödsel eller jordförbättringsmedel.
- Alla hushåll och företag samt kommunens alla verksamheter ska källsortera sitt avfall så att alla sopor kan återanvändas eller återvinnas.

Konkretiserade mål och prioriteringar

- ◆ Slammet vid reningsverken ska klara kraven för spridning på åkermark.
- ◆ Serveringen av ekologiska livsmedel inom kommunens verksamheter ska uppgå till minst 15 % till år 2014 med siktet inställt på 25 % till år 2020.
- ◆ Den totala mängden hushållsavfall ska minska.

Indikatorer

- Förekomst av tungmetallerna bly, kadmium och kvicksilver i avloppsslam (årsmedelhalt mg/kg TS)
- Andel % ekologiska livsmedel som serverats inom kommunens verksamheter.
- Användning av naturgrus resp. bergkross.
- Mängd hushållsavfall i kg per invånare och år (jämfört med genomsnitt i Sverige)

Förslag på vad jag som privatperson kan bidra med

☐	Jag källsorterar mina sopor och lämnar in farligt avfall på återvinningsgården
☐	Jag komposterar trädgårdsavfall och organiskt avfall
☐	Jag undviker att köpa produkter som är förpackade i onödiga förpackningar
☐	Jag anpassar mina matinköp efter säsong